

Як у Старому Салтові відроджували храм

■ У XVIII столітті першочергову увагу при заснуванні поселення приділяли будівництву культових споруд. Церква ставала центром духовного і громадського життя слободи. При ній засновувались школи. Церковний дзвін, б'ючи на сполох, скликав людей в часи військової небезпеки чи стихійного лиха. На церковному майдані вирішувались усі громадські справи гуртом, за козацькими звичаями. У церковну споруду народні умільці вкладали досвід, уміння, мистецькі здібності. Тому не дивно, що вже у 1704 р. в слободі Нижній (згодом перейменована на Старий Салтів), що заснована приблизно у 1700 р., було відкрито перший храм Вознесіння Господня.

Про велике значення церкви в житті слободи засвідчує той факт, що у 1740-х роках їх було вже три: Вознесенська (два причта), Георгіївська, Успенська. Однак Георгіївську церкву згодом, при переведенні з Старого Салтова частини населення, було перенесено до слободи Піщаної.

У 1798 році Дмитро Іванович Хорват збудував у селі кам'яну церкву з трьома престолами, з яких головний був в ім'я Вознесіння Господня, решта — Святого Миколи

■ Так виглядав старий храм у Старому Салтові

і Володимирської Ікони Божої матері. Дзвіниця мала чотири дзвони: перший вагою 26 пудів 13 фунтів, другий — 8 пудів 35 фунтів, і два малих дзвони. Богослужіння вели два священники, диякон, два псаломщика, два паламаря.

Наступні володарі Старого Салтова теж приділяли велику увагу церкві. Так, новий господар Салтова, майор Олександр Кузін у 1848 році призначив відсотки від 3000 карбованців сріблом витратити на підтримку церкви, а його батько, доволі щиро віруюча людина, на власні кошти відновив церкву та придбав для неї 40-пудовий дзвін. Знаючи про те, що за українськими традиціями церква була освітнім центром села, де діяли церковнопарафіальні школи, можна припустити, що і при Старосалтівській церкві діяла така школа. Однак точних даних про це не збереглося.

Значним підтвердженням ролі церкви в житті слободи може слугувати кількість прихожан. У 1730 р. — 1349 чоловіків, 1198 жінок; 1750 р. — 1560 чоловіків, 1415 жінок; 1770 р. — 1709 чоловіків, 1576 жінок; 1790 р. — 1840 чоловіків, 1750 жінок; 1810 р. — 1358 чоловіків, 1456 жінок; у 1830 р. —

1775 чоловіків, 1785 жінок; 1850 р. — 1536 чоловіків, 1550 жінок.

Після встановлення у 1919 році в селі радянської влади, яка вкрай негативно ставилась до релігії та церкви, служби в храмі здійснювалися ще до 1932 року. Останнім настоятелем храму був о. Феодор. Його доля після закриття храму не відома. У 1933 році були зняті і вивезені з села дзвони, всі ікони знищені. 15 серпня 1940 року рішенням Президії Верховної Ради УРСР, на клопотання 1613 мешканців села Старий Салтів, споруда храму Вознесіння Господня була передана під культурні установи села. Однак реалізувати це рішення не вдалося через стрімкий розвиток воєнних подій. А навесні 1942 року, коли за село йшли запеклі бої з німецько-фашистськими загарбниками, радянські військові підірвали будівлю храму. Після завершення війни її не відбудували, й тому на довгий час село залишилось без церкви.

У 1995 році місцева влада й мешканці села Старий Салтів звернулись до митрополита Харківського та Богодухівського Никодима з проханням про відкриття в селі церкви та призначення священника. В тому ж році було освячено

■ Новий храм побудовано на місці зруйнованого

місце під будівництво нового храму, а до його побудови вірянам була надана можливість здійснювати богослужіння у тимчасовому приміщенні, яке виділило Старосалтівське ССТ. Храм було названо на честь великомучениць Віри, Надії, Любові та їх матері Софії. Однак будівництво так й не почалося.

У 2007 році Рішенням селищної Ради для будівництва нового

храму було визначено інше місце, в парку Перемоги, на місці зруйнованого у 1942 році храму. У 2010 році стараннями прихожан і настоятеля було закладено фундамент під будівництво культової споруди, і вже 30 вересня 2015 року відбулося відкриття нижнього храму, а у 2019-му — верхнього.

О. С. Гончарова

Знайомтеся — музей Старосалтівського професійного аграрного ліцею

■ Одним з напрямків роботи краєзнавства є дослідження історії рідного краю в навчальних закладах. Не став осторонь і Старосалтівський професійний аграрний ліцей (колишнє Старосалтівське СПТУ-7 та ПТУ-57), який відкрив двері для учнів в 1978 році.

Перші експонати для музейної кімнати почали збиратися з 1980 року. Добрий приклад ініціативи збору матеріалів та створення першої музейної кімнати, яка носила назву «Мій рідний край», внесли на той час директор **Добрянський М. М.** та заступник директора з навчально-виховної роботи **Виноградов В. М.**, які агітували педа-

гогів та учнів приносити матеріали для створення музею. Почалася спільна робота.

Сучасного вигляду вже офіційно зареєстрований в 1990 році краєзнавчий музей історико-краєзнавчого профілю почав набувати з перебудови та оновлення експозиції, завдяки зусиллям тодішнього директора

Лихоліпа Т. К. та заступника директора з навчально-виховної роботи **Денисенко Н. Т.** Очололював музей тривалий час викладач історії **Семенчук І. Є.**, який і сам приймав участь в розкопках в 1982–1983 р.р. на території селища.

Музей історії Старого Салтова має декілька експозиційних розділів, серед яких стенди періоду з кам'яного по залізний віки, салтово-маяцька культура, заснування та розвиток Старого Салтова, сучасна експозиція. На базі музею проводяться екскурсії для учнів ліцею та з метою профорієнтації для учнів шкіл, методична робота, тематичні уроки як засіб вивчення Батьківщини в напрямку національного та патріотичного виховання.

На даний час, під час пошуку форм та згідно з ідеологічними вимогами, музей дещо втратив з попередніх надбань, але попереду ще створення та перенесення з учнівського гуртожитку етнографічної експозиції, де зібрано теж чимало.

Адреса музею: смт. Старий Салтів, вул. Культури, 1. Телефон (05741) 6-11-31.

Наталія Екова, пенсіонерка

Де у Старому Салтові була Барабашовка?

Громадська організація «Добрі Дії» запрошує салтів'ян, сусідів та гостей громади на презентацію книги А. Парамонова та В. Печенізького «Старый Салтов на планах и картах 1730-1952гг».

Куди зникли села «Стретенське» та «Новодонівка»? Де був «Молодовий колодязь», а де слобода «Барабашовка»? Відповіді на ці питання та розповіді про інші цікавості салтівської давнини обіцяє нам зустріч із співавтором книги, нашим односельцем **Володимиром Печенізьким**. Зазирнемо разом в графічну історію Салтівщини.

Зустріч відбудеться 13 липня 2019 року о 10:00 в ч-

довому конференц-залі, що в будівлі колишньої Старосалтівської сільради. Смаколики та чай передбачені. Бажаючі матимуть змогу придбати книгу з автографом В. Печенізького.

Будь ласка, повідомте про ваше бажання відвідати захід за телефоном **050-641-50-55**.